

Nr 52

Näringsutskottets betänkande i anledning av proposition med förslag till lag om ändring i lotteriförordningen (1939: 207), m. m., jämte motioner.

Ärendet

I propositionen 1971: 171 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga inom handelsdepartementet upprättade förslag till

- 1) lag om ändring i lotteriförordningen (1939: 207),
- 2) förordning om ändring i stämpelskatteförordningen (1964: 308).

I anledning av propositionen har väckts två motioner, som redovisas nedan.

Propositionen

Författningsförslagen återfinns i propositionen på s. 2 f.

På grundval av förslag som lagts fram av lotteriutredningen i betänkandet (SOU 1970: 52) Om lotterier föreslås i propositionen, att de i lotteriförordningen (1939: 207) fastställda beloppsgränserna för polismyndighets och länsstyrelses befogenhet att lämna lotteritillstånd höjs, för polismyndighet från 5 000 kr. till 30 000 kr. och för länsstyrelse från 50 000 kr. till 200 000 kr. Vid tillämpning av de nya bestämmelserna skall enligt förslaget hänsyn tas till samtliga tillstånd, som myndigheten under kalenderåret meddelar sökanden. De vidgade befogenheterna för polismyndighet att meddela lotteritillstånd föranleder en formell ändring i stämpelskatteförordningen (1964: 308).

Motionerna

Yrkanden

I motionen 1971: 1613 av herr Andersson i Örebro m. fl. (fp, c, m) hemställs

»att riksdagen i anledning av proposition 1971: 171 i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att tillståndstvång krävs från den 1 januari 1972 för att få anordna automat- och roulettspel för allmänheten,

att i 1 § lotteriförordningen införs det tillägget att anvisning (polletter o. d.) som utbetalas från mekanisk spelapparat är att anse som vinst oaktat anvisningen endast berättigar till fortsatt spel».

I motionen 1971: 1614 av herrar Norrby i Gunnarskog (c) och Stridsman (c) hemställs att riksdagen vid behandlingen av propositionen skall beakta vad som anförts i motionen angående ändring i lotteriförordningen.

Motivering

I motionen 1971: 1613 påtalas med beklagande att lotteriutredningens förslag om tillståndstvång för anordnande av automat- och roulettspel inte har tagits upp i propositionen. Motionärerna betecknar det som ofattbart att utvecklingen inom hasardindustrin med dess internationella förgreningar har fått breda ut sig i Sverige utan kraftfullt ingripande från regeringens sida. De återger statistik över importen av spelautomater och rouletter och nämner vissa utmärkande drag i fråga om användningen av dessa. Efter att ha fäst uppmärksamheten på hasardspelets personliga och sociala skadeverkningar erinrar motionärerna slutligen om tredje lagutskottets nedan refererade uttalande 1970.

I motionen 1971: 1614 uttrycks tillfredsställelse över att propositionen begränsats till att avse beloppsgränserna för tillståndsgivning enligt lotteriförordningen och över att en ny utredning aviseras. Lotterier och bingo är en viktig inkomstkälla för olika organisationer, främst idrottsrörelsen, säger motionärerna; för en riktigt bedriven sådan verksamhet bör inga hinder resas. Föreskriften att vid tillämpningen av de nya värdegränserna för tillståndsgivning skall tas hänsyn till alla tillstånd under kalenderåret för samme sökande behöver enligt motionärernas mening förtydligas. Om förslaget innebär att supporterklubbar och andra stödföreningar samt sektioner avskärs från möjligheter att erhålla lotteritillstånd är den föreslagna höjningen av beloppsgränserna otillräcklig, säger motionärerna. En förening med bred sektionsverksamhet kommer i ett ogynnsamt läge.

Uppgifter i anslutning till motionerna

Riksdagsbehandling 1970 av fråga om förbud mot vissa spelautomater

Tredje lagutskottet behandlade 1970 (3LU 1970: 5) ett motionsyrkande rörande förbud mot införsel, saluhållande och innehav av spelautomater av typ »enarmade banditer» och liknande. Utskottet uttalade att det i likhet med motionärerna ansåg den stora spridningen av mekaniska spelautomater mycket oroväckande. Särskilt med hänsyn till att spelverksamheten ofta försiggår i lokaler där ungdom vistas betecknade utskottet det som angeläget att effektiva åtgärder för att komma till rätta med missförhållandena snarast vidtogs. Eftersom lotteriutredningen ämnade föreslå en lösning på problemen i sitt betänkande våren 1970 ansåg utskottet att ifrågavarande motioner kunde lämnas utan åtgärd, vilket också blev riksdagens beslut.

Uttalanden beträffande lotteritillstånd till stödföreningar, sektioner inom föreningar etc.

I sitt betänkande (SOU 1970: 52) Om lotterier anför lotteriutredningen (s. 97 f.) att en förutsättning för lotteritillstånd i princip bör vara att detta ges direkt till den organisation som bedriver den verksamhet lotte-

rikt avser att stödja. Sålunda bör, säger utredningen, s. k. supporterklubbar och andra typer av stödföreningar ej erhålla lotteritillstånd.

I annat sammanhang (s. 104) berör utredningen det problem som det utgör för de tillståndsgivande myndigheterna att avgöra vilka sökande som skall betraktas som självständiga organisationer. Utredningen anför härom:

I flera fall torde bildas stödföreningar, specialsektioner till föreningarna etc. endast i syfte att för samma ändamål kunna erhålla flera lotteritillstånd. Enligt utredningens mening bör frågan om sökanden är fristående från moderföreningen underkastas en materiell prövning. Det bör ej vara tillräckligt att sökanden är en i formellt hänseende fristående ideell förening utan det bör även krävas att den i väsentlig omfattning har en från moderföreningen skild medlemskader och förvaltning och annat verksamhetsområde än det moderföreningen har.

Utskottet

I lotteriutredningens förra året avgivna betänkande behandlas all slags verksamhet som är hänförlig under lotteriförordningen. Bland utredningens förslag är att tillstånd skall krävas för lotteri varvid spelautomat eller roulett används och att anvisning som utbetalas vid spel på mekanisk spelapparat skall anses som vinst även om den endast berättigar till fortsatt spel. Dessa och en del andra av utredningens förslag har inte tagits upp i propositionen, utan denna gäller endast en höjning av beloppsgränserna för polismyndighets och länsstyrelses befogenhet att lämna lotteritillstånd. Beträffande andra frågor uttalar chefen för handelsdepartementet följande. Lotteriförordningen tillkom på 1930-talet. De problem som den snabba utvecklingen på lotteriområdet har skapat har bara till en del kunnat lösas tillfredsställande inom förordningens ram. Reformen behövs alltså, men dessa bör vara grundade på en genomtänkt uppfattning om syftet med och verkningarna av samhällets reglering av lotteriverksamheten. Därför planeras en grundläggande utredning av lotteriverksamheten. De förslag till åtgärder för att möjliggöra skärpt tillsyn och kontroll över automat- och roulettspel som lotteriutredningen har lagt fram övervägs inom handelsdepartementet; departementschefen avser att inom kort ta upp frågan till särskild behandling.

I motionen 1971: 1613 påyrkas att riksdagen nu skall fatta beslut i enlighet med lotteriutredningens nyss refererade förslag rörande automat- och roulettspel. Med hänsyn till vad departementschefen anför om den pågående handläggningen av denna fråga anser sig utskottet inte böra biträda motionärernas hemställan. Utskottet vill emellertid kraftigt understryka betydelsen av att de aviserade åtgärderna kommer till stånd utan dröjsmål. Förslag till författningsbestämmelser i ämnet bör föreläggas riksdagen under våren 1972 så att bestämmelserna kan träda i kraft senast den 1 juli 1972. I detta sammanhang kan noteras att 1969

års punktskatteutredning (Fi 1970: 57) sommaren 1970 fick i uppdrag att behandla frågor rörande beskattning av spelautomater och liknande. Utredningen kommer inom kort att avge betänkande i detta ämne.

Vid granskningen av propositionens förslag kräver motionen 1971: 1614 uppmärksamhet. Den gäller innebörden av det nya stycke som i samband med beloppsgränsernas höjning införs i 3 § lotteriförordningen och vari stadgas att vid bestämmelsernas tillämpning skall tas hänsyn till samtliga tillstånd som myndigheten under året tilldelat sökanden. Såsom framgår av den redogörelse som lämnats ovan har lotteriutredningen gjort uttalanden enligt vilka — tvärtemot motionärernas önskemål — i regel varken supporterklubbar och andra stödföreningar eller sektioner inom exempelvis idrottsföreningar skulle kunna få lotteritillstånd. Det bör emellertid observeras att dessa uttalanden av utredningen inte har tagits upp i propositionen och sålunda inte blir föremål för något ställningstagande från Kungl. Maj:ts och riksdagens sida i samband med den nu aktuella ändringen i lotteriförordningen. Det ankommer alltså på de lokala och regionala myndigheterna, vilkas praxis i detta hänseende f. n. torde variera, att även fortsättningsvis pröva ansökningar av det avsedda slaget med beaktande av omständigheterna i det enskilda fallet. I sista hand blir Kungl. Maj:ts prövning avgörande för hur frågor av det slag som motionärerna berör skall bedömas. Tills vidare torde erfarenheter av de nya bestämmelsernas tillämpning böra avvaktas. Mot propositionens förslag har utskottet ingen erinran att göra.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen i anledning av motionen 1971: 1613 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört rörande åtgärder i fråga om automat- och roulettspel,
2. att riksdagen antager i propositionen 1971: 171 framlagda förslag till
dels lag om ändring i lotteriförordningen (1939: 207),
dels förordning om ändring i stämpelskatteförordningen (1964: 308)
samt därvid finner motionen 1971: 1614 ej föranleda vidare åtgärd.

Stockholm den 7 december 1971

På näringsutskottets vägnar
INGVAR SVANBERG

Närvarande: herrar Svanberg (s), Bengtsson i Landskrona (s), Börjesson i Glömminge (c), Andersson i Örebro (fp), Haglund (s), Andersson i Storfors (s), Rask (s), Wååg (s), Svensson i Malmö (vpk), Jonsson i Husum (s), Gustafsson i Säfte (c), Rydén (fp), Hovhammar (m), fru Hambræus (c) och herr Clarkson (m).